

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

info@am.lt

asta.rokickiene@am.lt

2023-08-16 Nr. S23/08/243

Viešųjų pirkimų tarnybai

info@vpt.lt

Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacijai

archsajunga@architektams.lt

DĖL PROJEKTO KONKURSO ORGANIZAVIMO TAISYKLIŲ PAKEITIMŲ

Lietuvos architektų rūmai (toliau – **Rūmai**) susipažino su Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacijos (toliau – **LASKAO**) 2023-08-01 raštu Nr. R-23-21 „*Dėl projektavimo paslaugų pirkimų*“, kuriuo atkreipiamas dėmesys į viešųjų pirkimų, architektūros paslaugoms įgyti, reguliavimo trūkumus. LASKAO pabrėžia, kad architektūrinių paslaugų įsigijimas be projekto (architektūrinio) konkurso ar konkursas, kuriame architektūros kokybei nėra skiriamas pagrindinis dėmesys, apsunkina Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 11 ir 14 straipsniuose įtvirtintų tikslų įgyvendinimą ir pažeidžia viešąjį interesą. **Pritariame LASKAO išdėstyti pozicijai, kad pirmenybė, išigyjant projektavimo paslaugas, visuomet turi būti teikiama projekto ir/ar architektūriniam konkursui.** Vis dėlto, atkreipiamame LASKAO dėmesį, kad jau dabar Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – **VPT**) parengtose Projektavimo paslaugų pirkimo gairėse¹ įtvirtinta, kad „*pirkimo vykdytojas, nustatydamas architektūrinio projekto vertinimo kriterijų lyginamuosius svorius (koeficientus ar reikšmes), neturi skirti didžiausio svorio kainos kriterijui, o kokybiniais kriterijams turi svorius paskirstyti atsižvelgiant į būsimo ar esamo statinio vietą, aplinką, siekiamus tikslus ir kitus reikalavimus.*“ Be to, visi Rūmų nariai, vadovaujantis Europos architektų tarybos priimto Architektūros paslaugų teikėjų Europos etikos kodekso 4 principo 4.8 taikymo papunkčiu, *neturi dalyvauti jokiuose projektu ar konkurenciniuose konkursuose ir neteikti pasiūlymo, kai darbo ar paslaugų kokybės vertinimas arba būsimo paslaugų teikėjo profesinės kvalifikacijos vertinimas nėra dominuojantis kriterijus.* T. y. VPT metodikose ir gairėse, bei atestuotų architektų savivaldos teisės aktuose, jau dabar aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtintas Architektūros įstatymo reikalavimus ir tikslus padedantis užtikrinti reguliavimas. Deja, šios nuostatos išlieka rekomendacijų lygmenyje (kaip VPT gairės) arba apskritai gali būti netaikomos perkančiajai organizacijai (etikos reikalavimai). Tinkamai suorganizuoto projekto (architektūrinio) konkurso privalumai, lyginant su kitomis pirkimų rūšimis, yra akivaizdūs. Konkursas leidžia perkančiajai organizacijai iš karto susipažinti su dideliu kiekiu architektūrinių idėjų ir remiantis kvalifikuotu vertinimo komisijos sprendimu, išrinkti labiausiai priimtina variantą (ar sudaryti geriausių siūlymų eilę). Vis dėlto, nepaisant šių projekto (architektūrinio) konkurso pranašumų, turime nepamiršti, kad tai yra ir pats sudėtingiausias bei daugiausia laiko, lėšų, intelektinių ir organizacinių įdėjimų, iš visų konkurso dalyvių ir organizatorių, reikalaujantis projektavimo paslaugų įsigijimo būdas, todėl visi konkurse dalyvaujantys asmenys yra suinteresuoti kuo didesniu konkurso procedūrų skaidrumu, aiškumu ir efektyvumu. Rūmų vertinimu, geriausiai šiuos tikslus įgyvendina 2016-10-18 **Europos architektų tarybos patvirtintos devynios projekto konkursų organizavimo taisyklės** (toliau –

---

¹ Projektavimo paslaugų pirkimo gairės, prieiga internetu:

https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/mp/projektavimo_gaires.pdf

ACE 9 taisyklės)² Pabrėžiame, kad ACE 9 taisyklės yra išskirtinę patirtį konkursų organizavime sukaupusios tarptautinės, Europos architektų, bendruomenės bendradarbiavimo ir derybų rezultatas, apibrėžiantis pačius svarbiausius ir pagrindinius architektūrinių konkursų organizavimo principus. ACE 9 taisyklių turinys pilna apimtimi perkeltas į Laikinuosius architektūrinių konkursų nuostatus³ ir šiuo metu Rūmų taryboje svarstomą Architektūrinių konkursų organizavimo nuostatų projektą. Siekiant architektūros kokybės, būtinas šių 9 taisyklių turinio perkėlimas ir į Aplinkos ministro tvirtinamas Projekto konkurso organizavimo taisykles (toliau – **PKOT**)⁴, kad konkursų, skirtų architektūrinės dalies projekto įgijimui, rengiamų Viešųjų pirkimų įstatymo 76 straipsnio pagrindu ir architektūrinių konkursų, rengiamų Architektūros įstatymo 13 straipsnio pagrindu, organizavimo ir vykdymo tvarka būtų vienoda. Nors dalis ACE 9 taisyklėse užfiksuotų principų įtvirtinti aktualioje PKOT redakcijoje, vis dar nėra užtikrinamas šių taisyklių įgyvendinimas:

- 1.1. Procedūrų skaidrumo (PKOT nenumatyta reikalavimo viešinti vertinimo komisijos protokolo santrauką su nurodytais priimto sprendimo motyvais);
- 1.2. Konkurso sąlygų aiškumo (nėra reikalavimo atskleisti vertinimo komisijos narių tapatybę konkurso sąlygose ir pareigos gauti vertinimo komisijos pritarimą konkurso sąlygoms prieš jas paskelbiant);
- 1.3. Suinteresuotos visuomenės dalyvavimo užtikrinimo (nėra numatyta teisė suinteresuotai visuomenei įsitraukti į projekto konkurso organizavimą, sąlygų rengimą, taip pat galimybė susipažinti su pateiktais projektais ir išreikšti savo pastabas, su kuriomis galėtų susipažinti vertinimo komisijos nariai);
- 1.4. Ikiteisminės ginčų sprendimo tvarkos (nesukurtas ikiteisminis ginčų nagrinėjimo organas ir nesutinkantys su sprendimais dalyviai gali kreiptis tik į teismą)
- 1.5. Atlygio už dalyvių darbą (neįtvirtinta reikalavimo premijas išmokėti visiems sąlygų reikalavimus atitikusiems projektams).

Atkreipiame dėmesį, kad dėl šių PKOT reguliavimo trūkumų, Viešųjų pirkimų įstatymo 76 straipsnio 5 dalies pagrindu, viešojo sektoriaus organizuojamiems projekto konkursams iš esmės yra keliami mažesni procedūrų skaidrumo ir efektyvumo reikalavimai nei privačiam sektoriui Architektūros įstatymo 13 straipsnio 4 dalies pagrindu parengtais Laikiniais architektūrinių konkursų organizavimo nuostatais. Rūmų vertinimu šis skirtumas neturėtų būti toleruojamas ir yra viena iš pagrindinių LASKAO rašte išvardintų problemų atsiradimo priežasčių, todėl **siūlome šiuos PKOT pakeitimus:**

1. Papildyti PKOT 14 punktą ir išdėstyti taip:
 „14. Perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas turi teisę projekto konkurso dalyvius apdovanoti prizais ar pinigineis premijomis. **Jei konkursas nutraukiamas konkurso organizatoriaus iniciatyva ar dėl konkurso organizatoriaus padarytų šių Nuostatų ar konkurso sąlygų pažeidimų, nenustačius laimėtojo, visi dalyviai, kurie iki konkurso nutraukimo buvo pateikę architektūrinius idėjinis projektus ir kurių kvalifikacija atitiko konkurso sąlygose nustatytus reikalavimus, įgyja teisę reikalauti iš konkurso organizatoriaus patirtų nuostolių atlyginimo.**“
2. Pakeisti 24.23 papunktį ir papildyti PKOT 24.24 papunkčiu ir išdėstyti taip:
 „**24.23. vertinimo komisiją sudarančių asmenų vardai ir pavardės, bei veiklos sritis.** ~~Kitą, perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto nuomone, būtina informacija.~~“

² Architects Council of Europe, Recommendations for Design Contests, ACE WG Public Procurement & Architectural Design Contests, Date: 18/10/2016 - Ref: 216/16CA. https://www.ace-cae.eu/uploads/tx_jidocumentsview/6.1.1_GA2_17_Compert-Rules.pdf

³ Laikinieji architektūrinių konkursų organizavimo nuostatai patvirtinti Lietuvos architektų rūmų tarybos 2018-04-13 sprendimu Nr. T18-01 „Dėl laikinųjų architektūrinių konkursų organizavimo nuostatų patvirtinimo“

⁴ Projekto konkurso organizavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017-08-22 įsakymu Nr. D1-671 „Dėl projekto konkurso organizavimo taisyklių patvirtinimo“

24.24. kita, perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto nuomone, būtina informacija.“

Pažymime, kad vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 77 straipsnio 3 dalimi komisiją turi sudaryti su projekto dalyviais nesusiję fiziniai asmenys, kurių ne mažiau kaip trečdalis būtų bent tokios pačios arba lygiavertės kvalifikacijos. Išankstinis vertinimo komisijos narių tapatybės atskleidimas palengvintų šių įstatymo reikalavimų laikymosi užtikrinimą ir interesų konflikto prevenciją, bei padidintų konkurse dalyvaujančių subjektų pasitikėjimą konkurso procedūrų skaidrumu.

3. Papildyti PKOT 25 punktą reikalavimu suderinti konkurso sąlygas su vertinimo komisija ir išdėstyti taip:
 „25. Projekto konkurso dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti projektus, o perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas – išrinkti geriausią projektą pateikusį tiekėją. **Konkurso sąlygos prieš paskelbiant turi būti patvirtintos vertinimo komisijos balsų dauguma.**“

4. Vadovaujantis VPI 47 straipsnio 6 dalimi, Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos⁵ 7.3 papunkčiu ir Projektavimo paslaugų pirkimo gairių VII skyriumi, papildyti PKOT 43 punktą ir išdėstyti taip:

„43. Perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus tinkamai parengti projektą. Perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas turi teisę skelbime apie projekto konkursą nustatyti būtinus kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus ir šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus ar informaciją. **Reikalavimai dėl tiekėjo patirties turi būti nustatomi atsižvelgiant į anksčiau suprojektuotų objektų parametrus ir fizinių asmenų (atestuotų architektų, inžinierių), atlikusių projektavimo darbus patirtį, o ne į praeityje tiekėjų teiktų paslaugų vertę.** Kvalifikacijos reikalavimai nustatomi vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo 47 straipsnio arba Komunalinio sektoriaus pirkimų įstatymo 59 straipsnio 1 dalies nuostatomis.“

Pažymime, kad Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 16 punkte numatyta, kad kvalifikacijos reikalavimų nustatymo tikslas – leisti pateikti pasiūlymus visiems tiekėjams, kurie galės įvykdyti ketinamą sudaryti pirkimo sutartį, o ne atrinkti tuos, kurie geriausiai galėtų įvykdyti sutartį, todėl turi būti nustatomi ne didesni nei būtini reikalavimai dėl patirties. Projekto konkurso objektas yra išimtinai intelektinių - projektavimo - paslaugų teikimas ir įgyvendinimas. Projektavimo kokybė priklauso būtent nuo sutartį vykdysiančių fizinių asmenų: tinkamą kvalifikaciją ir patirtį įgijusių specialistų. Tiekėjo, kaip juridinio asmens, formuojamo personalo sudėtis nuolat keičiasi ir asmenys teikę intelektines paslaugas praeityje, šiandien jau gali nebebūti to paties tiekėjo komandos nariais. Dėl šios priežasties, būsimų darbų kokybė vargiai gali būti prognozuojama remiantis tik praeityje įgyvendintais sandoriais ar tuo labiau jų verte. Negana to, tie patys atestuoti architektai teikę projektavimo paslaugas vieno juridinio asmens vardu, gali būti įsteigę naują projektavimo įmonę, todėl patirties reikalavimai turi būti orientuoti į projektavimo objektą ir projekto vadovą, -us.

5. Papildyti PKOT 68 ir 72 punktus ir išdėstyti taip:
 „68. Vertinimo komisija vertina, palygina tik tuos projektus, kurie atitinka projekto konkurso dokumentuose išdėstytus reikalavimus. Projektai vertinami nedalyvaujant juos pateikusiems dalyviams ar jų atstovams. **Jei konkurso objektas yra ir architektūrinė projekto dalis, iki vertinimo komisijos posėdžio turi būti surengiama vieša konkursinių architektūrinių idėjinių projektų paroda ir (arba) jie paskelbiami, konkurso sąlygose nurodytame,**

⁵ Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodika patvirtinta 2017-06-29 Viešųjų pirkimų direktoriaus įsakymu 1S-105 „Dėl tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo“

tinklapyje skaitmenine forma. Rekomenduojama konkursinių architektūrinių idėjinių projektų parodos trukmė – ne mažiau kaip 5 (penkios) darbo dienos.“

„72. Projekto konkurso viešo aptarimo protokolas su ekspertų išvadomis **ir suinteresuotos visuomenės pastabomis** pateikiamas vertinimo komisijai iki jos nustatyto termino. Ekspertai **ir suinteresuota visuomenė** savo išvadas pateikia raštu. Ekspertų išvados ir **visuomenės pastabos** vertinimo komisijai yra rekomendacinio pobūdžio.“

6. Papildyti PKOT 81 punktą ir išdėstyti taip:

„81. Perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas raštu praneša kiekvienam kandidatui ir dalyviui apie projektų eilę, projekto konkurso laimėtoją (laimėtojus), nurodo, ar bus sudaroma pirkimo sutartis, jei tai buvo numatyta projekto konkurso dokumentuose ir atidėjimo terminą (kuris negali būti trumpesnis kaip 10 dienų, o supaprastinto projekto atveju – ne trumpesnis kaip 5 darbo dienos, o jeigu pranešimas apie projektų eilę nebuvo siunčiamas elektroninėmis priemonėmis, – ne trumpesnis kaip 15 dienų), o jei projektas neįrašytas į šią eilę, – ir projekto atmetimo priežastis. Perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas taip pat kiekvienam kandidatui ir dalyviui pateikia jo projekto vertinimo recenziją. **Visuomenei susipažinti pateikiama vertinimo komisijos parengta bendra ataskaita, apimanti Konkurso eigos, pateiktų architektūrinių idėjinių projektų ir vertinimo komisijos priimto sprendimo motyvų aprašymą.“**

7. Papildyti PKOT 87 punktą numatant ikiteisminę ginčų dėl PKOT reikalavimų pažeidimų ir perkančiosios organizacijos ir/ar vertinimo komisijos priimamų sprendimų nagrinėjimo procedūrą. Šiuo metu, su sprendimu nesutinkantis dalyvis gali teikti skundą perkančiajai organizacijai ir per VPI nustatytus terminus kreiptis į teismą. Pažymime, kad perkančiųjų organizacijų atsakymai į dalyvių prašymus dažniausiai yra lakoniški ir nepakankamai motyvuoti, tuo tarpu, atsižvelgiant į ypatingai trumpus VPI 102 straipsnyje nustatytus apskundimo teismui terminus, dalyviui apsunkinamas operatyvus teisinės pagalbos suradimas ir tinkamų procesinių dokumentų parengimas. Rūmų vertinimu šiai situacijai sureguliuoti reikalinga papildoma ikiteisminė projekto konkursų ginčų nagrinėjimo procedūra, kuri sudarytų galimybę greitai ir kvalifikuotai nepriklausomam arbitrai įvertinti projekto konkurso subjektų veiksmus bei perkančiosios organizacijos priimtus sprendimus ir priimti rekomendacinio pobūdžio sprendimą. Ikiteisminis nagrinėjimas pagreitintų ir palengvintų tyrimo procesą, suteiktų didesnę aiškumą konkurso dalyviams ir pagelbėtų pačiai perkančiajai organizacijai be teismo nagrinėjimo pasekmių ištaisyti organizacines klaidas ir galbūt išvengti pakartotinių pirkimo procedūrų. Ikiteisminio nagrinėjimo instituciją galėtų sudaryti visų susijusių su konkursų organizavimu ir reguliavimu subjektų (VPT, Aplinkos ministerijos, Rūmai, Lietuvos architektų sąjungos) sudaroma komisija. **Suprantame, kad sprendimas turi būti apsvarstytas bendrai visų institucijų, todėl preliminariai kviečiame šio rašto adresatus išreikšti savo poziciją dėl ikiteisminio projekto konkursų ginčų nagrinėjimo komisijos steigimo būtinybės ir reikalingų VPI ir PKOT papildymų.**

Manome, kad aukščiau siūlomi PKOT pakeitimai būtini siekiant ugdyti pasitikėjimą konkurso procedūromis, paspartinti šių procedūrų eigą, sumažinti ginčų dėl konkurso procesų ir rezultatų kilimo tikimybę ir sukurti didesnę visuomenės pasitikėjimą bei susidomėjimą projekto konkursais.

Lietuvos architektų rūmų pirmininkas

Algimantas Pliučas